

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
กับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนใน
กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชน
ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
กับพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
กับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพ
แหล่งน้ำกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชน
ในกรุงเทพมหานคร
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับทักษะในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของ
ประชาชนในกรุงเทพมหานคร
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพ
แหล่งน้ำของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
8. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะกับพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพ
แหล่งน้ำของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้น ใช้การหาค่าความแตกต่างแบบ t-test, ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ในการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 400 คน แบ่งเป็นเพศชาย 187 คน เพศหญิง 213 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-35 ปี (จำนวน 223คน) มีระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น (จำนวน 150 คน) ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ (จำนวน 100 คน) และมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท(จำนวน 194 คน)

ส่วนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อมวลชน และสื่อบุคคล

ก. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือ สื่อวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ตามลำดับ แต่อยู่ในระดับต่ำ

ข. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อบุคคล

สื่อบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมากที่สุดคือ สามี/ภรรยา รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน บิดามารดาญาติพี่น้อง และเพื่อนนักเรียนนักศึกษา ตามลำดับ แต่อยู่ในระดับปานกลาง

2. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1

ลักษณะประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า

1. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สามี/ภรรยา เพื่อนบ้าน บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนักเรียนนักศึกษาไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร เพื่อนบ้าน บิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนักเรียนนักศึกษา ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

แต่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อหนังสือพิมพ์ สามี/ภรรยาแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร สามี/ภรรยา เพื่อนบ้าน บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนักเรียน นักศึกษา ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

แต่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

4. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สามี/ภรรยา บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนักเรียน นักศึกษาไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

แต่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากเพื่อนบ้านแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

5. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สามี/ภรรยา เพื่อนบ้าน บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงานไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

แต่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากเพื่อนักเรียน นักศึกษา

แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

สมมติฐานที่ 2

ลักษณะประชากรมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชน
ในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำแตกต่างกัน
(เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำไม่แตกต่างกัน
(ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)
4. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำแตกต่างกัน
(เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)
5. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำแตกต่างกัน
(เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

สมมติฐานที่ 3

ลักษณะประชากรมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนใน
กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำไม่แตกต่างกัน
(ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3)
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำไม่แตกต่างกัน
(ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3)
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3)

4. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำแตกต่างกัน
(เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3)

5. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำแตกต่างกัน
(เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3)

สมมติฐานที่ 4

ลักษณะประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4)

2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4)

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษา
คุณภาพแหล่งน้ำแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4)

4. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4)

5. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ
ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4)

สมมติฐานที่ 5

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยว
กับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์
นิตยสาร สามี/ภรรยา เพื่อนบ้าน บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนักเรียน นักศึกษา
ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 5)

สมมติฐานที่ 6

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สามี/ภรรยา เพื่อนบ้าน บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนักเรียน นักศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 6)

สมมติฐานที่ 7

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อบุคคล คือ สามี/ภรรยา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 7)

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อนบ้าน บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนักเรียน นักศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 7)

สมมติฐานที่ 8

ความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า

ความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 8)

สมมติฐานที่ 9

ความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า

ความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 9)

สมมติฐานที่ 10

ทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า

ทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 10)

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1

ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่างกันมีพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำแตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า

1.1 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลที่ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 15) ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับจำนวนประชากร

1.2 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อมวลชน สื่อบุคคลไม่แตกต่างกันจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นหนังสือพิมพ์ และสามี่/ภรรยา จากการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากหนังสือพิมพ์มากกว่าประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และประชาชนที่มีอายุ 46-60 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อบุคคล คือสามี่/ภรรยา มากกว่าประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 17 และตารางที่ 18) มีงานวิจัยที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเมืองไทยจากหนังสือพิมพ์ (ทัศนัย สุนทรวิภาค, 2531)

1.3 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นหนังสือพิมพ์พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากหนังสือพิมพ์มากกว่าประชาชนในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น (ตารางที่ 19) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแชรรมม์ (Schramm 1964) พบว่าการศึกษามีอิทธิพลต่อความสนใจข่าวสารการเมืองและถ้าคนมีการศึกษาสูงแล้วไม่ว่าจะอยู่ในอาชีพใดมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ความสนใจข่าวสารทางการเมืองจะไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของทัศนัยสุนทรวิภาค เรื่องพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเมืองไทยกับการมาท่องเที่ยวเมืองไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ณ เมือง พัทยา พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเมืองไทยจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ การจัดนิทรรศการ และงานวิจัยของ สุวรรณี โพธิศรี เรื่องการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับหนังสือพิมพ์และโปสเตอร์

1.4 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อบุคคล ซึ่งในที่นี้คือเพื่อนบ้าน พบว่า ประชาชนที่เป็นแม่บ้านจะเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากเพื่อนบ้านมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากแม่บ้านมีเวลาว่างมากพอที่จะคุยกับเพื่อนบ้านในเรื่องนี้ (ตารางที่ 22) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณี โพธิศรี เรื่องการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารกับคู่สมรส เพื่อน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และอาสาสมัครสาธารณสุข

1.5 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีรายได้แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อบุคคล คือ เพื่อนนักเรียนนักศึกษาพบว่าประชาชนที่มีรายได้ 10,000-20,000 บาท จะมีการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่ง

น้ำจากเพื่อนนักเรียน นักศึกษาน้อยกว่าประชาชนที่ไม่มีรายได้อีก (ตารางที่ 24)

จากผลการวิจัย ชำงต้นจะเห็นได้ว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มี เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ซึ่งตรงกับแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์ (Selective Process) ที่ว่า ข่าวสารที่หลังไหลผ่านเข้าไปยังบุคคลแต่ละคนจากช่องทางต่าง ๆ นั้น มักจะถูกคัดเลือกอยู่ตลอดเวลา ข่าวสารที่น่าสนใจมีประโยชน์และเหมาะสมตามความนึกคิด ของผู้รับสารจะเป็นข่าวที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร ซึ่งจะเห็นได้ว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำก็เช่นเดียวกัน ผู้รับสารแต่ละคนต่างก็มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมแตกต่างกัน จึงมีการเลือกรับหรือเลือกใช้สื่อ การเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้หรือการเลือกตีความหมายและเลือกจดจำข่าวสารที่ได้รับแตกต่างกัน นอกจากนี้ พฤติกรรมการเลือกรับข่าวสารยังมีองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์ ดังที่ Wilbur Schramm ได้กล่าวไว้ เช่น ประสบการณ์ ภูมิหลัง สภาพแวดล้อม การศึกษา ความสามารถในการรับสาร อารมณ์ และทัศนคติ เป็นต้น

สมมติฐานที่ 2

ลักษณะประชากรมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (ตารางที่ 25, 26, 27 และ 30) จึงเป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีระวรรณ อภัยดี ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการติดตามความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของเกษตรกรผู้รับสารจากวารสารระบบการติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าว จังหวัดชัยนาท พบว่าความรู้ ความสามารถในการวินิจฉัยแมลงศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับเพศโดยที่เพศชายมีความรู้ความสามารถมากกว่าเพศหญิง และม้งงานวิจัยอีกหลายชิ้นที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรกับความรู้อื่น ๆ อีก เช่น ระดับการศึกษา ก็พบว่าคนที่มีการศึกษาสูงก็จะมีความรู้มากกว่า คนที่มีการศึกษาในระดับต่ำ ฯลฯ

ส่วนอายุนั้นในการวิจัยครั้งนี้พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพ

แหล่งน้ำ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน (ตารางที่ 26) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสุ่มตัวอย่างขึ้นมาอาจมีช่วงอายุใด ๆ จำนวนมากเกินไปได้

สมมติฐานที่ 3

ลักษณะประชากรมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (ตารางที่ 32, 33 และ 34) จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

ส่วนประชาชนที่มีเพศ และอายุแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (ตารางที่ 30 และ 31) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสุ่มตัวอย่างขึ้นมาอาจมีช่วงอายุหรือเพศใด ๆ ที่มีจำนวนมากเกินไปได้

สมมติฐานที่ 4

ลักษณะประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 37) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ในงานวิจัยเรื่องโครงการสารภี ตำบลบัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำ

ส่วนลักษณะประชากรอื่นๆ อันได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ (ตารางที่ 35, 36, 38 และ 39) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสุ่มตัวอย่างนั้นไม่มีความสมดุลกันหรือจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีน้อยเกินไปได้

สมมติฐานที่ 5

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำไม่มีความ

สัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำโดยผ่านสื่อต่าง ๆ น้อย จึงทำให้เป็นการยากที่จะเปิดรับสื่อเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มาก หรืออาจจะเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมามีการเปิดรับสื่อต่าง ๆ น้อยมาก จึงก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องได้ยากกว่าที่ควรจะเป็น

สมมติฐานที่ 6

พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ

ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สามี/ภรรยา เพื่อนบ้าน บิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนนักเรียน นักศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ของกระบวนการสื่อสารซึ่งเป็นตัวกำหนดประสิทธิผลของการสื่อสาร และก่อให้เกิดทัศนคติ เช่น ปัจจัยของผู้ส่งสารไม่ว่าจะเป็นความสามารถของผู้ส่งสาร ความรู้ ความคุ้นเคย หรือปัจจัยทางด้านผู้รับสาร ทักษะในการสื่อความหมาย ระบบสังคม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

สมมติฐานที่ 7

พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ

ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อบุคคล คือ สามี/ภรรยา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ต้องฤดี ปุณณกันต์ เรื่องการศึกษาการเปิดรับการสื่อสารกับการพัฒนาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการเปิดรับข่าวสารทั้งจากสื่อมวลชน และการสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อนบ้าน บิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน และเพื่อนนักเรียนนักศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสื่อมวลชนไม่ค่อยจะนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำทำให้มีการเปิดรับน้อย จึงมีผลไปยังสื่อบุคคลประเภทอื่น ๆ ให้เกิดการเปิดรับข่าวสารประเภทนี้ในปริมาณที่น้อยด้วย

สมมติฐานที่ 8

ความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ผลการวิจัยพบว่าความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมซึ่งมีหลักว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติขึ้นอยู่กับความรู้ ถ้ามีความรู้ ความเข้าใจดี ทัศนคติก็จะเปลี่ยนแปลงและเมื่อทัศนคติเปลี่ยนแปลงแล้ว ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (สุรพงษ์ ใสรณะเสถียร, 2533:118)

สมมติฐานที่ 9

ความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมซึ่งมีหลักว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติขึ้นอยู่กับความรู้ เมื่อทัศนคติเปลี่ยนแปลงก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (สุรพงษ์ ใสรณะเสถียร, 2533: 118)

สมมติฐานที่ 10

ทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติที่มีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ จึงเป็นไปตามสมมติฐาน และสอดคล้องกับทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมการจะให้มีการยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใดนั้นจะต้องพยายามเปลี่ยนทัศนคติก่อนโดยให้ความรู้ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533: 118)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ ทักษะที่ดีต่อการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ จนกระทั่งเกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในด้านการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำนั้นควรคำนึงถึง ลักษณะทางประชากรของประชาชนในด้านอายุและระดับการศึกษาด้วย ซึ่งจะมีผลต่อการเปิดรับข่าวสารทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลแตกต่างกัน

2. จากผลการวิจัยพบว่า สามี/ภรรยา มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ดังนั้นผู้วางแผนโครงการรณรงค์ควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สามี/ภรรยา เพื่อที่บุคคลเหล่านี้จะได้ชักชวนให้บุคคลในครอบครัวมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ กับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำศึกษาเฉพาะประชาชนในกรุงเทพมหานครที่อาศัยอยู่บริเวณแหล่งน้ำ การวิจัยจึงอยู่ในวงจำกัดจึงควรมีการวิจัยในลักษณะเดียวกัน

2. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงเนื้อหาข่าวสารที่ปรากฏผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล ว่ามีลักษณะที่จะให้ความรู้และจูงใจได้มากน้อยเพียงใด จึงควรมีการศึกษาถึงเนื้อหาข่าวสาร เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงเหตุผลของการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ จึงควรมีการศึกษาสาเหตุดังกล่าวด้วย เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ให้หมดไป อันจะทำให้ประชาชน มีความรู้ ทักษะดีและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำมากขึ้น